

ปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา
The factors in choosing the tutorial school of the high school students in
Songkhla Province.

นันทน์ภัต ตะนุสะ สุทธิวี วรรณไพเราะ และสมจิตร อุดม

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา 2) ปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา โดยจำแนกตาม เพศ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ระดับผลการเรียนสะสม รายได้ครอบครัว ขนาดสถานศึกษา 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีการศึกษา 2559 จังหวัดสงขลา จำนวน 375 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบบังเอิญ เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9800 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าทีและสถิติทดสอบค่าเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนต่อปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบนักเรียนที่มี ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ระดับผลการเรียนสะสม และรายได้ครอบครัวต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนนักเรียนที่มีเพศ และศึกษาในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา ด้านที่มากที่สุด คือ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ คือ เอกสารประกอบการเรียนขาดสีสัน ไม่ดึงดูด 2) ด้านราคา คือ คอร์สการเรียนมีอัตราค่าใช้จ่ายที่แพงเกินไป 3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย คือ ควรมีช่องทางการจัดจำหน่ายให้มากขึ้นเพื่อเป็นการขยายโอกาสสำหรับนักเรียนที่ไม่สะดวกในการเดินทาง 4) ด้านการส่งเสริมการขายราคาที่ทางโรงเรียนกวดวิชาจัดโปรโมชั่นมีราคาแพงเกินกว่าราคาก่อนจัดโปรโมชั่นมากเกินไป 5) ด้านบุคลากร ควรเป็นครูผู้สอนที่มีวัยใกล้เคียงกับนักเรียน มีเทคนิคในการสอนไม่น่าเบื่อ 6) ด้านกระบวนการ ขั้นตอนในการให้บริการยังมีความผิดพลาด และการแจ้งข่าวสารต่างๆ ยังมีความล่าช้า 7) ด้านภาพลักษณ์และการนำเสนอทางกายภาพ จำนวนห้องเรียนและห้องน้ำมีจำนวนไม่เพียงพอ ไม่สะอาด

ผลการวิจัยพบว่า

ความคิดเห็นของนักเรียนต่อปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบนักเรียนที่มีระดับชั้นที่กำลังศึกษา ระดับผลการเรียนสะสม และรายได้ครอบครัวต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการเลือกโรงเรียน กวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนนักเรียนที่มีเพศ และศึกษาในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา ด้านที่มากที่สุด คือ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ คือ เอกสารประกอบการเรียนขาดสีสัน ไม่ดึงดูด 2) ด้านราคา คือ คอร์สการเรียนมีอัตราค่าใช้จ่ายที่แพงเกินไป 3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย คือ ควรมีช่องทางการจัดจำหน่ายให้มากขึ้นเพื่อเป็นการขยายโอกาส

สำหรับนักเรียนที่ไม่สะดวกในการเดินทาง 4) ด้านการส่งเสริมการขายราคาของที่ทางโรงเรียนกวดวิชาจัดโปรโมชั่นมีราคาแพงเกินกว่าราคาก่อนจัดโปรโมชั่นมากเกินไป 5) ด้านบุคลากร ควรเป็นครูผู้สอนที่มีวัยใกล้เคียงกับนักเรียน มีเทคนิคในการสอน ไม่น่าเบื่อ 6) ด้านกระบวนการ ขั้นตอนในการให้บริการยังมีความผิดพลาด และการแจ้งข่าวสารต่างๆ ยังมีความล่าช้า 7) ด้านภาพลักษณ์และการนำเสนอทางกายภาพ จำนวนห้องเรียนและห้องน้ำมีจำนวนไม่เพียงพอ ไม่สะอาด

คำสำคัญ : ปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชา / นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา

Abstract

This study was aimed at examining (1) the factors in selection of tutorial schools by high school students in Songkhla Province, (2) the factors in selection of tutorial schools by high school students in Songkhla Province classified by gender, grade, cumulative educational result, family income and school size, and (3) suggestions about the factors in selection of tutorial schools by high school students in Songkhla Province. The sample included 375 students who were studying at the upper secondary or high school level in academic year 2016 in Songkhla Province, and the sample size was determined by accidental sampling. The research tool used was a five-scale questionnaire with a confidence of 0.9800. Statistics used included percentage, mean, standard deviation, t-test, and f – test.

The results indicate that the high school students' opinions towards factors in selecting a tutorial school for overall and individual aspects were at a high level and that the opinions of high school students with different grades, cumulative educational results and family incomes for overall and individual aspects were not different, while the opinions of high school students with different genders and school sizes were different with a statistical significance of 0.05. Suggestions on the factors in selecting a tutorial school by high school students in Songkhla Province in descending order included (1) product, i.e. learning materials have no colorful attraction, (2) price, i.e. tutorial cost is too expensive, (3) place, i.e. there should be more distribution places to expand the opportunity for students who are not comfortable in traveling, (4) promotion, i.e. promotion price is more expensive than pre-promotion price, (5) personnel, i.e. age of teachers should be close to those of their students and there should be attractive teaching techniques, (6) process, i.e. service process is still faulty and informing of various information is delayed, and (7) physical image and presentation, i.e. number of classrooms and bathrooms is insufficient and not clean.

Keyword : Factors in Selection of Tutorial School and High School Students in Songkhla Province.

1. บทนำ

ในพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 มาตรา 4 ได้กล่าวถึง โรงเรียน หมายความว่า สถานศึกษาของเอกชนที่จัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนในระบบหรือนอกระบบที่มีใช่เป็นสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน การจัดตั้งโรงเรียนนอกระบบ ต้องได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต ประเภท และลักษณะของโรงเรียนนอก

ระบบ รวมทั้งการจัดการเรียนการสอน และหลักสูตรของโรงเรียนนอกระบบ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. 2551 : 2)

ระบบการศึกษาของไทยมีปรากฏการณ์พิเศษที่แสดงถึงความไม่สมดุลระหว่างการให้บริการการศึกษา ผู้รับบริการทางการศึกษา นั่นคือการให้บริการสอนพิเศษนอกเวลาเรียนของระบบในโรงเรียน ในวันปกติ และวันเสาร์ - อาทิตย์ เรียกแบบย่อว่า “การกวดวิชา” ซึ่งแปลตรงตัว คือ การไล่กวดให้ทันกับมาตรฐานวิชาการในระบบโรงเรียน ส่วนที่สำคัญอีกส่วนหนึ่งคือ การทำให้จดจำข้อสอบที่เคยออกมาก่อนในการสอบคัดเลือก เพื่อเข้าสู่ระบบโรงเรียนที่ต้องการเข้ารับการ ศึกษา เพื่อเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียนและผู้ปกครองในฐานะผู้ลงทุนทางการศึกษาของบุตร ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้สำรวจ พบว่าตลาดกวดวิชามีการขยายตัวอย่างมั่นคง เนื่องจากผู้ปกครองจำเป็นต้องลงทุนทางการศึกษาเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะให้บุตรหลานเพื่อการสอบแข่งขันเข้าสู่การศึกษาในระดับอุดมศึกษาในคณะวิชาที่คาดว่าจะทำให้บุตรหลานจบการศึกษาแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ และมีรายได้ในระยะยาวที่เพิ่มขึ้นอย่างมั่นคง การกวดวิชาเป็นกลไกตอบสนองด้านอุปทาน การให้บริการความรู้และทักษะที่ขาดแคลนในระบบโรงเรียนปกติที่ครอบครัวไม่มั่นใจกับผลตอบแทนจากการลงทุนการศึกษาในอนาคตของบุตร จึงยอมเสี่ยงลงทุนการศึกษาในอนาคตให้บุตรหลานเข้ารับการกวดวิชาเพื่อเพิ่มทักษะในการแข่งขันและโอกาส ในความนึกคิดของผู้ปกครองในฐานะผู้ลงทุนการศึกษาเชื่อว่า การสำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียงมีผลตอบแทนต่อการลงทุน การกวดวิชาจึงเป็นการลงทุนเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและเพิ่มโอกาสของความสำเร็จในการคัดเลือกเข้าสู่สถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งหวัง การกวดวิชาเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะในยุคที่มีการแข่งขันทางการศึกษาอย่างเข้มข้นและเป็นยุคที่มีค่านิยมในการเข้าศึกษาต่อในสถาบันที่มีชื่อเสียงของรัฐหรือในคณะที่มีชื่อเสียง แม้แต่การเรียนพิเศษก็เช่นกันโดยเฉพาะนักเรียนมัธยมปลายด้วยแล้วต้องใช้เวลาพยายามอย่างมากในการสมัครคอร์สเรียนต่างๆ โดยเฉพาะคอร์สดีสำหรับการสอบแอดมิชชันหรือการติวเพื่อสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงของรัฐโดยเฉพาะคอร์สสอนสดด้วยแล้วสถาบันกวดวิชาที่มีชื่อเสียงหลายสถาบันมีการจองเต็มตั้งแต่วันแรกที่มีการเปิดรับสมัคร (กิตติ ลิ้มสกุล. 2553 : 10)

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2559 , จาก <https://www.thaipublica.org>) ได้สำรวจนักเรียนมัธยมศึกษาปลายพบว่านักเรียนมีรายวิชาเรียนที่เพิ่มขึ้น การเรียนยากขึ้น จึงมีความสนใจใช้บริการของโรงเรียนกวดวิชาที่เปิดสอนและติวเฉพาะวิชาโดยเป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงโดยเฉพาะ ได้แก่ รายวิชาเคมี อาจารย์อู๋ โรงเรียนกวดวิชาเดอะเบรน โรงเรียนรัชดาวิทยา เป็นต้น กรณีเช่นนี้จะมีการเรียนการสอน 2 รูปแบบ คือ มีอาจารย์มาสอนด้วยตนเองหรือเรียกกันว่า คอร์สสดและการเรียนด้วยวิดีโอที่ถ่ายไว้ตอนสอนสด ซึ่งคอร์สสดจะได้รับความนิยมน้อยอย่างมากแต่มีราคาค่าคอร์สแพงกว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนกวดวิชาประเภทนี้จะอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งนักเรียนที่อยู่ในต่างจังหวัดจะได้รับการสอนผ่านวิดีโอ

การเปลี่ยนระบบการสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยของประเทศไทยส่งผลต่อการเติบโตของระบบโรงเรียนกวดวิชา เมื่อพิจารณาความเป็นมาของการสอบเข้าศึกษาต่อในระบบมหาวิทยาลัยหรือการสอบเอ็นทรานส์นั้น มีจุดเริ่มต้นอย่างเป็นทางการในปี 2504 โดยมีสภาสถานศึกษาแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการ มีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์เข้าร่วมระบบการสอบกลางเป็นครั้งแรก ต่อมาปี 2505 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรได้เข้าร่วมระบบนี้ด้วย และขยายการรับมหาวิทยาลัยอื่นๆ เข้าร่วมระบบการสอบกลางต่อมาเรื่อยๆ จนในปี พ.ศ.2516 สภาสถานศึกษาก็โอนย้ายภาระงานไปยังทบวงมหาวิทยาลัย และผู้ที่เข้าร่วมสอบสามารถสอบคัดเลือกได้ 6 อันดับ ต่อมาลดลงเหลือเพียง 4 อันดับ ระบบการสอบคัดเลือกนี้ใช้เรื่อยมาจนกระทั่งปี พ.ศ.2542 ระบบการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบครั้งใหญ่ โดยมีสาระสำคัญคือ ให้นำผลการเรียนเฉลี่ยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

มาร่วมพิจารณากับผลคะแนนสอบทั้งวิชาหลักและวิชาเฉพาะ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาคือให้นำผลการเรียนในสถานศึกษามี สัดส่วนร้อยละ 10 และผลการสอบร้อยละ 90 ซึ่งจัดสอบปีละ 2 ครั้ง คือในเดือนตุลาคมและ มีนาคม นอกจากนั้นยังสามารถเก็บ คะแนนสอบใช้ได้ 2 ปี โดยสามารถเลือกผลคะแนนที่ดีที่สุดมาใช้ในการยื่นเข้าศึกษาต่อ ซึ่งต่างจากระบบเดิมที่จัดสอบเพียงครั้ง เดียว เมื่อสอบเสร็จนักเรียนไม่มีโอกาสทราบคะแนนของตน รู้เพียงผลว่าตนสอบได้คณะหรือมหาวิทยาลัยใด นอกจากนั้นยังพบว่า จากเดิมวิชาภาษาไทยและสังคมศึกษา ที่เน้นให้ผู้เรียนที่ต้องการศึกษาต่อสายศิลปศาสตร์ สังคมศาสตร์ ได้ใช้คะแนนหลัก ได้ถูก พิจารณาให้ผู้เรียนที่เรียนทั้งสายวิทยาศาสตร์และสายภาษาได้ใช้ข้อสอบร่วมกัน จากประเด็นนี้เองทำให้การกวดวิชาภาษาไทยและ สังคมศึกษา ขยายตัวอย่างรวดเร็ว (ศิวพล ชมพูพันธ์. 2557 : 70)

วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 เนื่องจากไม่ทราบประชากรที่แน่ชัดจึงใช้วิธีสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดสงขลา (มัธยมศึกษาปีที่ 4 -6) ปีการศึกษา 2559 จำนวน 375 คน ที่เรียนกวดวิชาเท่านั้น

2.2 เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของ ผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา รายได้ของครอบครัว ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม และขนาด ของสถานศึกษา โดยมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 ัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลาซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มาตรวจให้คะแนน ตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับ จำนวน 69 ข้อ ตอนที่ 3 เป็นการประมวลปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยทั้ง 7 ด้าน มีค่า ความเชื่อมั่นเท่ากับ .9800

2.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ สัมพันธ์แบบแอลฟา ค่าที ค่าเอฟ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นต่อการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัด สงขลา โดยภาพรวมและ รายด้าน

ด้าน	การบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษของสถานศึกษา	n = 375		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ผลิตภัณฑ์	4.1563	0.5011	มาก
2	ราคา	3.8307	0.6102	มาก
3	ช่องทางการจัดจำหน่าย	4.0072	0.5283	มาก
4	การส่งเสริมการขาย	3.8733	0.6798	มาก
5	บุคลากร	4.0864	0.5580	มาก
6	กระบวนการ	3.9627	0.4838	มาก
7	ภาพลักษณ์และการนำเสนอทางกายภาพ	4.0498	0.5608	มาก
รวม		3.9952	0.3923	มาก

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.9952$, S.D. = 0.3923) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.1563$, S.D. = 0.5011) รองลงมาคือ ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 4.0864$, S.D. = 0.5580) ด้านภาพลักษณ์และการนำเสนอทางกายภาพ ($\bar{X} = 4.0498$, S.D. = 0.5608) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X} = 4.0072$, S.D. = 0.5283) ด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 3.9627$, S.D. = 0.4838) ด้านการส่งเสริมการขาย ($\bar{X} = 3.8733$, S.D. = 0.6798) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านราคา ($\bar{X} = 3.8307$, S.D. = 0.6102)

2. ในส่วนของการประมวลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยด้านต่างๆ มีดังนี้

2.1 ด้านผลิตภัณฑ์ มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้านผลิตภัณฑ์ คือ เอกสารประกอบการเรียนไม่มีสีสัน ไม่ดึงดูด หลักสูตรที่เปิดสอนไม่ตรงกับเนื้อหาในห้องเรียน วิธีการแก้ไขคือ ครูผู้สอนต้องมีการปรับปรุงแบบของสื่อการสอนใหม่ให้เป็นที่ดึงดูดสายตาและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และศึกษาควรศึกษารายละเอียดหลักสูตรของกระทรวงเพื่อได้ผลิตสื่อการสอนตรงตามเนื้อหาที่กระทรวงกำหนด

2.2 ด้านราคา ส่วนใหญ่ราคาค่าคอร์สมือต่อราคาใช้จ่ายที่แพงเกินไป หรือโรงเรียนกวดวิชาที่มีมาตรฐานใกล้เคียงกันแต่ราคาต่างกันมาก ทำให้นักเรียนที่มีรายได้ครอบครัวน้อยไม่สามารถเรียนในคอร์สนั้น ๆ ได้ จึงควรมีการพิจารณาถึงความเหมาะสมของราคาและเน้นเรื่องคุณภาพของเนื้อหาให้มีประสิทธิภาพสามารถทัดเทียมและสามารถแข่งขันกับสถานศึกษาอื่นๆ ได้

2.3 ช่องทางการจัดจำหน่าย ควรมีการจัดช่องทางการจำหน่ายที่มากขึ้น ได้แก่ การสมัครทางอินเทอร์เน็ต เพื่อขยายโอกาสสำหรับบุคคลที่ไม่สะดวกในการเดินทาง

2.4 ด้านการส่งเสริมการขาย ราคาที่แจ้งก่อนจัดโปรโมชั่นมีราคาสูงเกินจริง บางที่ไม่จัดโปรโมชั่นให้นักเรียนที่สมัครใหม่ เรื่องของโปรโมชั่นมีความสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีส่วนช่วยในการกระตุ้นให้นักเรียนหรือผู้เรียนต้องการเรียน เนื่องจากมีการแข่งขันที่สูงขึ้น ฉะนั้นสถาบันใดที่มีการประกาศโฆษณาดีย่อมมีความได้เปรียบมากกว่า

2.5 ด้านบุคลากร ครูผู้สอนมีอายุห่างกับผู้เรียนมากทำให้ขาดความเป็นกันเอง หรือการสอนไม่สนุกสนาน น่าเบื่อ ครูผู้สอนเข้าสอนสาย ไม่สนใจผู้เรียน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอหังการไม่ดี ไม่ยิ้มแย้ม ครูถือว่ามิบทบาทสำคัญอย่างมากในการถ่ายทอดความรู้ ถ้ามีบุคลากรที่มีความสามารถและประสบการณ์การสอนจะทำให้ผู้เรียนมีความสนใจและเชื่อมั่นในสถาบันการศึกษานั้น

2.6 ด้านกระบวนการ ขั้นตอนในการให้บริการยังมีความผิดพลาด หรือการแจ้งข่าวสารวันหยุดไม่มีการแจ้งล่วงหน้าแก่ผู้เรียน

2.7 ด้านภาพลักษณ์และการนำเสนอทางกายภาพ จำนวนห้องน้ำและห้องเรียนมีไม่เพียงพอ ไม่สะอาด ไม่มีน้ำดื่มบริการ

สรุปผลและอภิปรายผล

1. การวิเคราะห์ปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาตามความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา พบว่า ปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.9952$, S.D. = 0.3923)

2. การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบ ปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา ด้านเพศ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ระดับผลการเรียนสะสม รายได้ครอบครัว และขนาดสถานศึกษา ดังนี้

2.1 นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ด้านบุคลากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 นักเรียนที่มีระดับชั้นที่กำลังศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นที่กำลังศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา ด้านราคา และด้านการส่งเสริมการขาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ .05

2.3 นักเรียนที่มีระดับผลการเรียนสะสมต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักเรียนที่มีระดับผลการเรียนสะสมต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านราคา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ .05

2.4 นักเรียนที่มีรายได้ของครอบครัวต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักเรียนที่มีรายได้ของครอบครัวต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา และช่องทางการจัดจำหน่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ

2.5 นักเรียนที่ศึกษาในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3. ข้อเสนอแนะปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา

1) ด้านผลิตภัณฑ์ มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้านผลิตภัณฑ์ คือ เอกสารประกอบการเรียนไม่มีสีสัน ไม่ดึงดูด หลักสูตรที่เปิดสอนไม่ตรงกับเนื้อหาในห้องเรียน วิธีการแก้ไขคือ ครูผู้สอนต้องมีการปรับรูปแบบของสื่อการสอนใหม่ให้เป็นที่ดึงดูดสายตาและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และศึกษาควรศึกษารายละเอียดหลักสูตรของกระทรวงเพื่อได้ผลิตสื่อการสอนตรงตามเนื้อหาที่กระทรวงกำหนด 2) ด้านราคา ส่วนใหญ่ราคาค่าคอร์สมืออัตราค่าใช้จ่ายที่แพงเกินไป หรือโรงเรียนกวดวิชาที่มีมาตรฐานใกล้เคียงกัน แต่มีราคาต่างกันมาก ทำให้นักเรียนที่มีรายได้ครอบครัวน้อยไม่สามารถเรียนในคอร์สนั้น ๆ ได้ จึงควรมีการพิจารณาถึงความเหมาะสมของราคาและเน้นเรื่องคุณภาพของเนื้อหาให้มีประสิทธิภาพสามารถทัดเทียมและสามารถแข่งขันกับสถานศึกษาอื่น ๆ ได้ 3) ช่องทางการจัดจำหน่าย ควรมีการจัดช่องทางการจำหน่ายที่มากขึ้น ได้แก่ การสมัครทางอินเทอร์เน็ต เพื่อขยายโอกาสสำหรับบุคคลที่ไม่สะดวกในการเดินทาง 4) ด้านการส่งเสริมการขาย ราคาที่แจ่มก่อนจัดโปรโมชั่นมีราคาสูงเกินจริง บางที่ไม่จัดโปรโมชั่นให้กับนักเรียนที่สมัครใหม่ เรื่องของโปรโมชั่นมีความสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีส่วนช่วยในการกระตุ้นให้นักเรียนหรือผู้เรียนต้องการเรียน เนื่องจากมีการแข่งขันที่สูงขึ้นฉะนั้นสถาบันใดที่มีการประกาศโฆษณาดีย่อมมีความได้เปรียบมากกว่า 5) ด้านบุคลากร ครูผู้สอนมีอายุห่างกับผู้เรียนมากทำให้ขาดความเป็นกันเอง หรือการสอนไม่สนุกสนาน น่าเบื่อ ครูผู้สอนเข้าสอนสาย ไม่สนใจผู้เรียน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน

อรรถาศัยไม่ดี ไม่ยิ้มแย้ม ครูถือว่า มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการถ่ายทอดความรู้ ถ้ามีบุคลากรที่มีความสามารถและประสบการณ์ การสอนจะทำให้ผู้เรียนมีความสนใจและเชื่อมั่นในสถาบันการศึกษานั้น 6) ด้านกระบวนการ ขั้นตอนในการให้บริการยังมีความ ผิดพลาด หรือการแจ้งข่าวสารวันหยุดไม่มีการแจ้งล่วงหน้าแก่ผู้เรียน และ 7) ด้านภาพลักษณ์และการนำเสนอทางกายภาพ จำนวน ห้องน้ำและห้องเรียนมีไม่เพียงพอ ไม่สะอาด ไม่มีน้ำดื่มบริการ

การอภิปรายผล

1. ปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า

1.1 ปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ พบว่า ปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้าน ด้านผลสัมฤทธิ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความโดดเด่นในหลักสูตร เนื้อหาและความเป็นเอกลักษณ์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความเหมาะสมของระยะเวลาเรียน

1.2 ปัจจัยด้านราคา พบว่า ปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านราคา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีความสะดวกในการสมัครเรียนหรือชำระค่าเล่าเรียน เช่น ทางธนาคาร ทางอินเทอร์เน็ต และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการผ่อนชำระค่าใช้จ่าย

1.3 ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่า ปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ห้องเรียนบรรยากาศดี เหมาะสมกับการเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานที่จอดรถสะดวกสบาย

1.4 ปัจจัยด้านการส่งเสริมการขาย พบว่า การเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา ปัจจัยด้านการส่งเสริมการขายโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีการโฆษณา เช่น ใบปลิว แผ่นพับ ตราสัญลักษณ์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการแจกของแถม เช่น กระเป๋า อุปกรณ์การเรียน

1.5 ปัจจัยด้านบุคลากร พบว่า การเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา ปัจจัยด้านบุคลากรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ครูผู้สอนนำเสนอ การสอนอย่างมีขั้นตอน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ บุคลากร เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมีจำนวนเพียงพอ

1.6 ปัจจัยด้านกระบวนการ พบว่า การเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัด สงขลา ปัจจัยด้านกระบวนการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มี ขั้นตอนในการทำงานถูกต้องแม่นยำ เชื่อถือได้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การจัดดูงานนอกสถานที่ เช่น การเยี่ยมชม มหาวิทยาลัยต่าง ๆ

1.7 ปัจจัยด้านภาพลักษณ์และการนำเสนอทางกายภาพ พบว่า การเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา ปัจจัยด้านภาพลักษณ์และการนำเสนอทางกายภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ภาพลักษณ์ทันสมัยเหมาะสมกับผู้เรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีจำนวนห้องเรียนเพียงพอ ไม่อึดอัด

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการศึกษาปัจจัยการเลือกโรงเรียนกวดวิชานักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา ทั้งนี้ปัจจัยการเลือกโรงเรียนกวดวิชานักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านราคามีความถี่ของข้อเสนอแนะเพิ่มเติมมากที่สุดจากทุกด้าน ดังนั้นผู้ประกอบการหรือโรงเรียนกวดวิชาควรพิจารณาถึงค่าใช้จ่ายกับความคุ้มค่าที่นักเรียนจะได้รับให้มีความสอดคล้องกับเป็นไปอย่างเป็นเหตุเป็นผล ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของควรปรึกษาหารือกันในการปรับให้ราคาหรือค่าใช้จ่ายในแต่ละรายวิชาให้ผู้เรียนสามารถเอื้อมถึงได้ทุกคน ซึ่งจะส่งผลให้ระดับคุณภาพการศึกษามีผลที่ดีขึ้น

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลา ทั้งนี้ปัจจัยการเลือกโรงเรียนกวดวิชานักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่านักเรียนที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลาแตกต่างกัน ดังนั้นครู และผู้ปกครองควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความตระหนักถึงความสำคัญของผลการเรียนที่จะนำไปต่อยอดในระดับสูงขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจผลของการกวดวิชา

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณา ช่วยเหลือ แนะนำและให้คำปรึกษาและเอาใจใส่อย่างดียิ่งจาก อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ แนวคิด วิธีการ คำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ยิ่ง ผู้วิจัยกราบขอบคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยและให้การแนะนำ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ในการสร้างเครื่องมือให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสงขลาทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์และความสะดวก เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการให้ข้อมูลทำแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

กิตติ ลิมสุกุล. (2553). ผลกระทบของโรงเรียนเอกชนประเภทกวดวิชาต่อระบบการศึกษาในมิติ ด้าน เศรษฐศาสตร์และ

ด้านการศึกษา. รายงานวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา

จังหวัดที่มีโรงเรียนกวดวิชามากที่สุด 10 อันดับแรก. สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2559 , จาก

<http://thaipublica.org/2013/03/tutorial-critical-study-of-thailand/>

ฉัตยาพร เสมอใจ. (2547). การจัดการและการตลาดบริการ. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.

ฉัตยาพร เสมอใจ และฐิตินันท์ วารวิณิช. (2551). หลักการตลาด. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.

ชัยสมพล ชาวประเสริฐ. (2547). การตลาดบริหาร. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.

ไทยพับลิก้า. (2013). กวดวิชา มาตรฐานการศึกษาไทย เรียน เพื่อสอบ หรือเรียน เพื่อรู้. สืบค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2559, จาก

<http://thaipublica.org/2013/03/tutorial-critical-study-of-thailand>

ธธีร์ธร ธีรขวัญโรจน์. (2546). การตลาดบริการ. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.

ธินันท์ ดั่งจันทร์. (2549). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของผู้ปกครองนักเรียนชั้น

- ประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ในเขตเทศบาลนครเชียงราย. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นวนนาง สุษะพอ. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนกวดวิชาภาษาไทยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ใน เขต อำเภอเมืองเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิชากา ภาปัทมาสน์. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสมัครเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิเวศน์ ธรรมะ. (2552). การจัดการการตลาด. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แมคกรอ-ฮิล
- ประชาชาติธุรกิจ. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2559 , จาก <http://www.prachachat.net>
- ประภาวัลย์ ขวนไชยะกุล. (2554). การศึกษาสภาพและผลกระทบของโรงเรียนกวดวิชาในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- พนิตา คชกุล. (2553). ปัจจัยส่วนประสมการตลาดของโรงเรียนกวดวิชาตามความคิดเห็นของผู้ใช้บริการในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550. (2550). สืบค้นเมื่อ 21 พฤษภาคม 2560, จาก <https://www.dip.go.th>
- เพชรพร ขำเนียม. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนกวดวิชาและความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนกวดวิชาของผู้เรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต.พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ไพฑูริย์ สีนลาร์ตน์. (2545). “การกวดวิชาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย,” รายงาน การวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ไพลิน วงศ์ฉายา. (2547). ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการเลือกโรงเรียนกวดวิชาของ นักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2555). เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการผลิตภัณฑ์และราคา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ยุพาวรรณ วรณวณิชย์. (2548). การตลาดบริการ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชนประเภทกวดวิชา พ.ศ. 2545 จ ก <https://www.gotoknow.org/posts/54240>
- เลิฟล็อก, คริสโตเฟอร์ และลอเรน. (2546). การตลาดบริการ.(แปลจาก Principles of Service Marketing and Management โดย อดุลย์ จาตุรงค์กุล และคณะ). กรุงเทพฯ : เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- วีระรัตน์ กิจเลิศไพโรจน์. (2547). การตลาดธุรกิจบริการ. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.

- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ ปริณู ลักษณะิตานนท์ ศุภกร เสรีรัตน์ และองอาจ ปทะวานิช. (2541). การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ ปริณู ลักษณะิตานนท์ ศุภกร เสรีรัตน์ และองอาจ ปทะวานิช. (2546). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ : วิสิทธิ์พัฒนา.
- ศิวพล ชมพูนันท์. (2557). เพราะการศึกษาไทยคือการสอบ คำตอบคือ กวดวิชา โรงเรียนกวดวิชากับสังคมจังหวัดลำปาง. มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ปริทัศน์. 2(2), 65 - 83.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2559 , จาก <https://www.kasikornresearch.com>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 จังหวัดสงขลา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 2 จังหวัดสงขลา. สืบค้นเมื่อ 18 พฤษภาคม 2560, จาก <http://www.ska1.go.th/school>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16. สืบค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2559, จาก <https://docs.google.com/spreadsheets/d/1AbdkDWFkAc8nUf3Zt4uYfbn9f0Rt2SoDkCXIUyO5k/edit#gid=28549132>
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2559, จาก www.thaiplubica.or.th
- สุดารัตน์ ศิริเมือง และน้ำฝน กัลญา. (2550). โรงเรียนกวดวิชาพารวย. กรุงเทพฯ : บิสซิเดย์.
- โสภิตดา สุกก่า. (2552). ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดต่อการเลือกใช้บริการสปาไทยของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. กรุงเทพฯ :
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล. (2549). การบริหารการตลาด ฉบับมาตรฐาน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Best, B.M. (1977). "Dose the Transactional-Transformational Leadership Paredigm Transcend Organizational and National Boundaries," American Psychologist. 52(2), 130-139.
- Boshier, R. W. (1971). "Motivation Orientations of Adult Education Participants : A Factor Analytic Exploration of Houle's Typology," Adult Education. 21(1), 26.
- Booms, B. H., and Bitner, M. J. (1981). Marketing Strategies and Organization Structures for Service Firms. Chicago : American Marketing Association.
- Cronbach, G. (1990). Essentials of Psychological Testing (5th ed). New York : Haper Collins.
- Crosby, P.B. (1988). Quality is Free. New York : McGraw-Hill.
- Joyce, C. F. (1992). "Parental Choice in Public Elementary School: Who Chooses and Why School Choice," Dissertation Abstracts International. 52,419
- Kotler, P. (2003). Marketing management. New Jersey : Prentice-Hall.
- Lovelock, C. H., and Wright, L. (2003). Principles of Service Marketing and Management. New Jersey : Pearson Education.